

ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการกรอซิม

The Factors Affecting Khim Trilling Skill

พิชญภา มานะวิริยภาพ¹ และ ดนียา อุทัยสุข^{2*}

Pichayapa Manaviriyaphap¹ and Dneya Udtaisuk^{2*}

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการกรอซิม ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเน้นการสัมภาษณ์เป็นหลัก ผู้วิจัยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญออกเป็นกลุ่มอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนซิม คือ อาจารย์นิธิ ศรีสว่าง และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนหยางฉิน คือ อาจารย์เจิน เซินเหว่ย เพื่อให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับการควบคุมมือและไม้ซิมของผู้บรรเลงขณะกรอซิม ส่วนกลุ่มช่างทำไม้ซิม คือ คุณสัมพันธ์ ทรงสุวรรณกิจ ได้รับความรู้เกี่ยวกับขนาด น้ำหนัก ความยาว และความยืดหยุ่นของไม้ซิมในแบบต่าง ๆ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการกรอซิมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ปัจจัยภายใน ที่เกิดจากศักยภาพของผู้บรรเลงซิม มี 7 ประการ แบ่งออกเป็นด้านความสามารถในการควบคุมมือ 3 ประการ ได้แก่ การควบคุมน้ำหนักและจังหวะในการสลับมือทั้งสองให้สม่ำเสมอ การควบคุมระดับความสูงของมือจากพื้น และด้านความสามารถการควบคุมไม้ของผู้บรรเลงซิม 4 ประการ ได้แก่ ตำแหน่งการลงไม้บนสายซิม การลงไม้ซิมให้อยู่ตำแหน่งเดียวกันอย่างคงที่ การควบคุมการลงไม้ซิมให้สัมผัสสายซิมทั้ง 3 เส้น พร้อมกันทั้งสองมือ 2) ปัจจัยภายนอก มี 2 ประการ คือ ระยะของผู้บรรเลงที่ห่างจากซิม และการเลือกไม้ซิมให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้บรรเลง

คำสำคัญ : ทักษะการกรอซิม, ซิม, หยางฉิน

¹ นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Graduate Student of Music Education Division, Department of Art, Music and Dance Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University Email: .por_shinran@outlook.co.th

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Lecturer of Music Education Division, Department of Art, Music and Dance Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University Email: noonnin@yahoo.com

* Corresponding author

Abstract

The researcher intended to investigate the factors affecting the trilling, skill on Khim (Thai dulcimer), by used the qualitative research methodology through interviews. The researcher collected the descriptive data with three key informants selected with purposive sampling method. These consisted of the experts of Thai dulcimer instructor; Nithi Srisawang, and Chinese dulcimer instructor; Chen Senwei. that aimed to question the perception of how players used Khim sticks to succeed the trilling skills with both hands control. Likewise, the expert, Samphan Songsuwankit, who crafted Khim sticks provided the information regarding the size, weight, lenght, flexibility of Khim sticks. The results showed that seven internal factors had affected the ability of trilling by his/herself players which divided into three main aspects for the skill of both-hand control includind weight and timing control, wrists, fingers, and arms control and height of both hands control. Four main aspects of how to use the Khim stick include the correct position and the precision of gesture, controlling the touching surface and controlling maximum height of the string. There were two external factors including the distance between players and Khim and choosing the appropriate khim sticks for the potential of his/herself players.

Keywords: trill, khim, Yanguin

บทนำ

ขิม เป็นเครื่องดนตรีที่เล่นกันแพร่หลายทั่วไป ทั้งในทวีปยุโรปและทวีปเอเชีย โดยมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป ได้แก่ หยางฉิน (Yang Chin) เป็นชื่อเรียกของชาวจีน ซานตูร์ (Santoor) เป็นชื่อเรียกของชาวเปอร์เซีย และทวีปยุโรปเรียกว่า ดัลไซเมอร์ (Dulcimer) (ชนก สาคริก, 2551) นอกจากนี้ ขิมยังเป็นที่นิยมในการเรียนการสอนเครื่องสายปัจจุบันเพราะเหตุผล 3 ประการ ได้แก่ 1) ขิมเป็นเครื่องดนตรีประเภทดี และมีตำแหน่งเสียงที่แน่นอนชัดเจน ทำให้ผู้เรียนสามารถเล่นได้ง่ายกว่าเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสี ดีด เป่า เช่น ซอด้วง ซออู้ ซอสามสาย จะเข้ และขลุ่ยเพียงออ 2) ขิมเป็นเครื่องสายที่เสียงดังกังวาน สดใส ไพเราะจับใจผู้ฟัง (ชยุติ วสุวานนท์, 2530) 3) ขิมเป็นเครื่องดนตรีที่สามารถบรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีไทยชนิดอื่นได้ เนื่องจากมีน้ำเสียงและสีสนของเสียงที่กลมกลืนกับวงเครื่องสายผสมขิม

ปัจจุบันมีการเรียนการสอนขิมอย่างแพร่หลาย ทั้งในการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย (รจนาภา กลิ่นดี, 2556) และการส่งเสริมเครื่องดนตรี แต่กลับไม่มีการระบุเกณฑ์มาตรฐานการบรรเลงขิมให้เท่าเทียมกับเครื่องสายประเภทอื่น เช่น ซอด้วง ซออู้ ซอสามสาย และจะเข้ (โครงการส่งเสริมดนตรีไทย, 2538) ทั้ง ๆ ที่มีการเรียนการสอนขิมในทุกระดับการศึกษา นอกจากนี้ หลักสูตร ตำราและหนังสือทางวิชาการเกี่ยวกับหลักการสอนปฏิบัติทักษะขิมยังมีจำนวนจำกัด เช่น ครบเครื่องเรื่องขิม

เรียนรู้จักซิมด้วยตนเอง อักษราตุริยางค์ทางซิม หัดตีซิม (ธรรมภณ จงรัมย์, 2547; นิพันธ์ ธนรักษ์ และ กัลยาณี ดวงฉวี, 2545; ภิชาติ เลณะสวัสดิ์, 2548) ยิ่งไปกว่านั้นครูสอนซิมในสถาบันการศึกษา นอก ระบบมักไม่ได้จบการศึกษาด้านการสอนซิมโดยตรง จึงทำให้การเรียนการสอนมีแนวโน้มให้เกิดข้อสังเกตด้าน มาตรฐานการสอนและการบรรเลงซิม

พื้นฐานการบรรเลงซิมสำหรับผู้เรียนขั้นต้นจำเป็นต้องศึกษาการตีเก็บ การตีสะบัด และการตีกรอ ซึ่ง ในการเรียนปัจจุบัน พบว่า การตีเก็บและการตีกรอไม่มีความซับซ้อนเท่ากับการกรอ จึงไม่เป็นปัญหาในการ เรียนการสอนมากนัก แต่ทักษะการตีกรอเป็นทักษะที่มีความซับซ้อน ส่งผลให้เกิดปัญหาในการเรียน การ สอนมากมาย การกรอเป็นเทคนิคการบรรเลงซิมขั้นพื้นฐานที่สำคัญ ช่วยให้ผู้บรรเลงสามารถบรรเลงบทเพลง ได้ตรงตามอารมณ์ของเพลงได้อย่างถูกต้องและไพเราะ โดยทักษะการกรอซิมเป็นการบังคับปลายไม้ให้ตก กระทบบรรเลงตัวโน้ตให้มีเสียงถี่ ๆ สลับกัน โดยเริ่มจากการใช้มือขวา ก่อนแล้วสลับมือซ้ายไปเรื่อย ๆ โดย ส่วนมากจบการกรอด้วยมือขวา (ชนก สาคริก, 2544; ชยุดี วสุวานนท์, 2530) ซึ่งการกรอที่ดีเกิดจากการ สามารถควบคุมมือซ้ายและมือขวาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นทักษะการบรรเลงซิมที่ต้องอาศัยเวลาในการ ฝึกฝนจนชำนาญ เสียงคมชัด และเสียงเรียบไม่สะดุด จากประสบการณ์ของผู้วิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการ กรอซิมแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภายใน ซึ่งในที่นี้หมายถึง ปัจจัยที่เกิดจากตัวของผู้บรรเลงโดยตรง และปัจจัยภายนอก คือ ปัจจัยที่ไม่ได้เกิดจากตัวผู้บรรเลงโดยตรง ผู้วิจัยจึงแยกปัญหาที่พบขณะการกรอซิม ตามปัจจัยได้แก่ ปัจจัยภายในที่เกี่ยวกับ น้ำหนักมือของผู้บรรเลง ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อและนิ้วมือ จังหวะการสลับมือขวาและมือซ้ายที่เท่ากัน และปัจจัยภายนอก คือ การเลือกใช้ไม้ซิมที่ไม่เหมาะสมกับ ศักยภาพของผู้บรรเลง ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับทักษะการกรอซิมจากครูที่ เชี่ยวชาญในการบรรเลงซิม และช่างทำไม้ซิม เพื่อศึกษาให้ได้แนวทางการสอนกรอซิมที่มีคุณภาพพร้อมกับการ เลือกไม้ซิมลักษณะต่าง ๆ ที่ช่างทำไม้ซิมได้สร้างไว้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้บรรเลง

อาจารย์นิติ ศรีสว่าง เป็นผู้ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดซิมที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นในด้านการสอน และมีหลักเกณฑ์การประเมินผลดนตรีที่ดีมีคุณภาพ สามารถสอนลูกศิษย์จนได้รับรางวัลจากเวทีการประกวด ได้แก่ การประกวดบรรเลงดนตรีไทยศรทอง การประกวด SET เยาวชนดนตรีแห่งประเทศไทย การแข่งขัน ศิลปหัตถกรรมนักเรียน ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2536 จนถึงปัจจุบัน รวมทั้ง 32 รางวัล พบว่า การเรียนการสอน ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก ยิ่งไปกว่านั้นอาจารย์นิติ ศรีสว่างยังเป็นครูดนตรีที่มีความอุทิศตน วิริยะ มุ่งมั่นพัฒนาการสอนและทำผลประโยชน์ต่อสังคม ปัจจุบันอาจารย์ยังเป็นวิทยากรอบรมซิมเชิงปฏิบัติการ ที่ต่าง ๆ และเป็นอาจารย์พิเศษสถาบันต่าง ๆ ได้แก่ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดลและโรงเรียน

พระยาประเสริฐสุนทราศรัย อีกทั้งจอห์น ปี แครร์รอล (Carroll, 1974) ได้เสนอปัจจัยที่ทำให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จ 5 ประการ ได้แก่ ความถนัดของผู้เรียน ความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียน ความอุตสาหพยายามของผู้เรียน คุณภาพในการสอน และโอกาสในการเรียนรู้

นอกจากนี้ เครื่องดนตรีที่คล้ายขิม คือ หยางฉิน มีวิธีการบรรเลงที่คล้ายกับขิม มีเสียงที่ไพเราะกังวานที่เกิดจากการกระทบกันของไม้ตีกับสายลวด ไม้ตีขิมจีน เรียกว่า ฉินจู ที่เป็นไม้ทำจากไม้ไผ่ที่มีน้ำหนักเบา ปลายไม้มีหนังยางหุ้มเอาไว้และมีการตีรวไม้ เรียกว่า หลุ่นจู ที่มีลักษณะที่คล้ายกับการกรอขิมของไทย ผู้วิจัยเห็นความสำคัญในการศึกษาวิธีการรวไม้ขิมของจีน ตั้งแต่ชั้นเริ่มสอนรวไม้ วิธีการรวไม้ให้ได้เสียงที่มีประสิทธิภาพที่สุด และปัญหาที่พบในการรวไม้ ซึ่งอาจารย์เฉิน เซินเหว่ย เป็นผู้มีประสบการณ์ในการถ่ายทอดหยางฉิน มีผลงานการสอนที่โดดเด่นอย่างมากจนสามารถสอนลูกศิษย์ให้ได้รับรางวัลถ้วยทองหลายรางวัลจาก 2016 Asia youth art festival and Ernst & Olman Asia instrumental music festival ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งปัจจุบันเป็นอาจารย์อบรมดนตรีเชิงปฏิบัติการที่วงดนตรีจีนฮั่วหลักเทียน วงดนตรีจีนมูลนิธิสว่างเบญจธรรม วงดนตรีจีน PIM Chinese orchestra สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ และวงดนตรีจีน PUYA Chinese orchestra Udonthani Thailand

ประวัติและผลงานของอาจารย์นิธิ ศรีสว่าง และอาจารย์เฉิน เซินเหว่ย แสดงให้เห็นว่า อาจารย์เชี่ยวชาญในกระบวนการถ่ายทอดและการเทคนิคการสอนขิมและหยางฉินที่ดี มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิธีการกรอของอาจารย์นิธิ ศรีสว่าง การรวไม้ขิมหยางฉินของอาจารย์เฉิน เซินเหว่ย และการเลือกไม้ขิมให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนของช่างทำไม้ขิมในเชิงดนตรีศึกษา เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้จากการศึกษาการวิเคราะห์ การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์อาจารย์นิธิ ศรีสว่างและอาจารย์เฉิน เซินเหว่ย นำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แล้วนำมาสรุปผลในเชิงบรรยาย (descriptive) ให้แก่ผู้ที่สนใจเพื่อต้องการฝึกปฏิบัติอย่างถูกต้องตามหลักการและเป็นนักดนตรีที่ดีในอนาคต อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมดนตรีไทยในแนวทางวิชาการให้เจริญก้าวหน้า สามารถยืนหยัดในสังคมได้สืบไป

วัตถุประสงค์

เพื่อสำรวจปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อทักษะการกรอขิม

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการกรอขิม ซึ่งแบ่งวิธีการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบความคิดและแนวทางการทำวิจัย สามารถแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การใช้กล้ำเนื้อในการกรอซึม

ตอนที่ 2 วิธีการสอนกรอซึม ปัญหาที่พบในการกรอซึม และการแก้ปัญหาในการกรอซึม

ตอนที่ 3 การเลือกไม้ซึมให้เหมาะสมกับผู้บรรเลงแต่ละบุคคล

ขั้นที่ 2 กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีความรู้ ประสบการณ์ในการเรียนการสอนซึม ซึ่งมีความสำคัญในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยแบ่งออกเป็น

2.1 ผู้ให้ข้อมูลด้านองค์ประกอบภายใน คือ อาจารย์นิติ ศรีสว่าง และอาจารย์เงิน เซินห่วย

2.2 ผู้ให้ข้อมูลด้านองค์ประกอบภายนอก ได้แก่ คุณสัมพันธ์ ทรงสุวรรณกิจ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทำไม้ซึมมาไม่ต่ำกว่า 2 ปี

2) คุณภาพของไม้ซึมที่ทำขึ้นมาเป็นที่ยอมรับของวงการดนตรีไทย

ขั้นที่ 3 สร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

แบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่กำหนดประเด็นและหัวข้อในการสัมภาษณ์ไว้ชัดเจนตามกรอบแนวคิดในการวิจัย เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดประเด็นและหัวข้อในการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย

ขั้นที่ 2 ร่างคำถามในการสัมภาษณ์แล้วแบ่งออกเป็น 2 ชุด ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สำหรับครู และแบบสัมภาษณ์สำหรับช่างทำไม้ซึม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์สำหรับครู เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้คำถามแบบปลายเปิด โดยศึกษาวิธีการสอนกรอซึม ปัญหาที่พบในการกรอซึม วิธีการแก้ปัญหาในการกรอซึม

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์สำหรับช่างทำไม้ซึม โดยศึกษาไม้ซึมที่เหมาะสมกับลักษณะของแต่ละบุคคล

ขั้นที่ 3 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้อง เป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด

ขั้นที่ 4 ปรับปรุง แก้ไข และนำไปเก็บข้อมูล

3.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีทั้งหมด 2 แบบ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สำหรับครู และแบบสัมภาษณ์สำหรับช่างทำไม้ซิม โดยนำให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความถูกต้อง ให้ตรงกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีเกณฑ์คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

- 1) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีและการสอนดนตรีไทย ดำเนินการสอนมาต่อเนื่องเป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปี
- 2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านดนตรีไทยทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
- 3) เป็นผู้ที่มีผลงานทางด้านวิชาการและเป็นที่ยอมรับของวงการดนตรีไทย

3.3 การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา

วิธีการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาใช้วิธีตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) ได้แก่ สถานที่ เวลา และบุคคล นำข้อมูลผ่านการตีความและเรียบเรียงแล้ว กลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทบทวนความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลเอกสาร บทความ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์อาจารย์นิติ ศรีสว่าง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์อาจารย์เนิน เชนเหว่ย และข้อมูลจากสัมภาษณ์สำหรับคุณสัมพันธ์ ทรงสุวรรณกิจ

4.2 นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาจัดกลุ่มข้อมูล (clustering) แล้วประมวลข้อมูลเข้าด้วยกันเพื่อสร้างข้อสรุป

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้รูปแบบการตีความแบบอุปนัย และนำเสนอเป็นความเรียงผ่านการพรรณนาบทความ ที่มีภาพประกอบเนื้อหา โดยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อทักษะการกรอซิม

ประเด็นที่ 2 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อทักษะการกรอซิม

ผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการกรอซิม ผู้วิจัยแบ่งผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อทักษะการกรอซิม

การสัมภาษณ์อาจารย์นิติ ศรีสว่าง และอาจารย์เนิน เชนเหว่ย พบว่า ปัจจัยภายในเป็นสิ่งที่อาจารย์ต้องคอยสังเกตลูกศิษย์ ชี้แนะในสิ่งที่ถูกต้อง จนกว่าศิษย์จะทำได้ถูกต้องและเกิดความชำนาญในการบรรเลง ซึ่งปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อทักษะการบรรเลงซิมมีดังนี้

1.1 ความสามารถในการควบคุมมือทั้งสองของผู้บรรเลง แบ่งออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

1.1.1 การควบคุมน้ำหนักและจังหวะในการสลับมือทั้งสองให้สม่ำเสมอ คงที่เท่ากัน โดยผู้บรรเลงต้องสามารถควบคุมน้ำหนักของมือซ้ายและมือขวาให้เท่ากัน สม่ำเสมอตลอด ขณะกรอขิม จึงจะทำให้ได้เสียงกรอที่เรียบ ฟังแล้วไม่สะดุด นอกจากนี้ จังหวะในการสลับกันของมือขวาและมือซ้าย ที่เท่ากันสม่ำเสมออย่างรวดเร็วในขณะกรอมีจังหวะในการสลับกันของมือซ้ายและมือขวาเป็นจังหวะที่เร็วมาก จนคนส่วนมากไม่เข้าใจว่ามีจังหวะในการสลับกันของมือ ซึ่งถ้าจังหวะสลับกันของมือเร็วมาก ความถี่ในการกรอจะมาก ซึ่งปัจจัยนี้เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการกรอเป็นอย่างมาก ผู้บรรเลงแต่ละคนจะมีจังหวะการสลับไม้ที่เร็วและช้าแตกต่างกันออกไปตามศักยภาพของตน แต่จะเน้นที่ความสม่ำเสมอในขณะกรอเป็นหลัก หากจังหวะในการสลับมือช้าก็ต้องช้าจนจบการกรอแต่ละครั้ง ไม่ควรตีกรอเร็วและช้าสลับกันไป เพราะทำให้ไม่สามารถควบคุมจังหวะได้

1.1.2 ความสามารถในการควบคุมข้อมือ นิ้วและแขน ซึ่งการจะกรอได้ละเอียดและพริ้วไหว ควรใช้ข้อมือมากกว่าการใช้นิ้วอย่างเดียว เพราะการใช้ข้อมือนั้นจะได้เสียงที่คมชัด ควบคุมน้ำหนักในการตีได้ดีกว่าการใช้นิ้ว ซึ่งลักษณะในใช้ข้อมือที่ตื้นนั้นข้อมือไม่ควรทำมุมกับแขนมากเกินไป จะทำให้เกิดการเกร็งของกล้ามเนื้อและบาดเจ็บได้ ส่วนการใช้แขนนั้นเป็นส่วนสำคัญในการไปยังตำแหน่งโน้ตต่าง ๆ ของขิมได้ถูกต้อง

1.1.3 ระดับความสูงของมือที่ยกขึ้นเหนือพื้น มีระดับที่เหมาะสมที่สามารถสังเกตได้ง่าย คือ ระดับมือต้องยกสูงอยู่เหนือหน้าของขิมเพียงนิ้วมือนิ้วที่จับไม้ขิมไม่โดนกับสายขิม เพราะถ้าหากยกมือต่ำมากเกินไป จะทำให้ไม้ท่อนไม้ขิมนั้นโดนกับสายหรือตัวขิม ทำให้เกิดเสียงที่ไม่พึงประสงค์ในขณะกรอ

ภาพ 1

ระดับความสูงของมือที่ยกขึ้นเหนือพื้นต่ำเกินไป

ภาพ 2

ระดับความสูงของมือที่ยกขึ้นเหนือพื้นที่กับที่เหมาะสม

ภาพ 3

ระดับความสูงของมือที่ยกขึ้นเหนือพื้นที่สูงเกินไป

ภาพ 4

ระดับความสูงของมือที่ยกขึ้นเหนือพื้นที่กับที่เหมาะสม

1.2 ความสามารถในการควบคุมไม้ของผู้บรรเลงซิม 4 ประการ ดังนี้

1.2.1 ตำแหน่งการลงไม้ซิมบนสายซิม มีระยะที่เหมาะสมได้เสียงที่คมชัด คือ ควรจะห่างจากหย่องประมาณ 1 นิ้วมือ ถ้าหากลงไม้ใกล้หย่องมากเกินไปจะทำให้เกิดเสียงที่ไม่พึงประสงค์ คือ เสียงปึก ๆ เป็นเสียงที่ตีโดนหย่องนั่นเอง หากลงไม้ห่างจากหย่องมากกว่า 1 นิ้ว จะทำเสียงบางลงและทำให้ตีซิมพลาดไปโดนสายอื่นได้

ภาพ 5

ระยะการลงไม้บนสายซิมที่ใกล้หย่องมากเกินไป

ภาพ 6

ระยะการลงไม้บนสายซิมที่ห่างกับหย่องประมาณ 1 นิ้ว

ภาพ 7

ระยะการลงไม้บนสายซิมที่ไกลหย่องมากเกินไป

ภาพ 8

ระยะการลงไม้บนสายซิมห่างกับหย่องประมาณ 1 นิ้ว

1.2.2. การลงไม้ซิมให้อยู่ตำแหน่งเดียวกัน ในกรณีที่รั้วซิมอย่างคงที่และสม่ำเสมอ เนื่องจากเสียงที่เท่ากันและตื้นนั้นเกิดจากแหล่งกำเนิดเสียงเดียวกัน ดังนั้นหากกรอแล้วไม่สามารถควบคุมให้ไม้ซิมลงตำแหน่งเดียวกันได้ จะทำให้เสียงไม่สมบูรณ์ เพราะคุณภาพของเสียงที่ออกมาไม่น่าพอใจ

1.2.3. การควบคุมไม้ในการตีให้สัมผัสสายซิมทั้ง 3 เส้นพร้อม ๆ กันทั้งมือซ้ายและมือขวา เนื่องจากโครงสร้างของซิมนั้นเป็นการชิงสายไว้กับหมุดแล้วพาดมาที่หย่องในลักษณะที่ไล่เรียงกันไปตามเสียงสูงและต่ำของแต่ละแถว ดังนั้นหากองศาของไม้ในการตีไม่เหมาะสมจะทำให้ขณะตีซิมบนสายซิมแล้ว พลาดไปโดนเสียงอื่นได้ง่าย เกิดสองตัวโน้ตในการลงไม้ซิมเพียงหนึ่งครั้ง ทำให้ส่งผลกระทบต่อกรอให้เสียงชัดและสม่ำเสมอด้วย

1.2.4. ระดับของความสูงของการสะท้อนไม้ซิมจากสายซิม มีผลต่อนักเรียนที่เริ่มฝึกซิมใหม่ ๆ เพราะหากระยะในการสะท้อนของไม้ซิมสูงมากเกินไป ทำให้เกิดโอกาสในการตีผิดพลาดมาก สำหรับในเรื่องของการกรอนั้นมีผลต่อความถี่ในการกรอ เพราะหากระยะในการสะท้อนของไม้ซิมน้อยเท่าไร ก็จะทำให้ความถี่

ในการกรอนั้นมากขึ้นไปด้วย ซึ่งระยะความสูงของการสะท้อนไม้ซิมที่เหมาะสม คือ ไม่ควรเกิน 6-7 นิ้วเมื่อเทียบจากสายซิม ไปถึงขณะไม้ซิมลอยขึ้นเหนือสายซิม

ภาพ 9

ความสูงของการสะท้อนไม้ซิมจากสายซิมที่มากเกินไป

ภาพ 10

ความสูงของการสะท้อนไม้ซิมจากสายซิมระดับที่เหมาะสม

ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อทักษะการกรอซิม เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากศักยภาพของผู้บรรเลงโดยตรง หากผู้เรียนยังไม่สามารถทำได้ดี ครูควรชี้แนะไปเรื่อย ๆ จนกว่าผู้บรรเลงจะสามารถทำได้ดี เพราะถ้าปล่อยให้ผู้บรรเลงเล่นแบบผิด ๆ จนเกิดความเคยชิน จะทำให้แก้ไขได้ยากกลับมาในสิ่งที่ถูกต้องยาก เพราะฉะนั้นปัจจัยนี้เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ส่งผลให้การกรอซิมนั้นเกิดประสิทธิภาพสูงที่สุด

ตอนที่ 2 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อทักษะการกรอซิม

นอกจากปัจจัยภายในที่เกิดขึ้นจากตัวของผู้บรรเลงแล้ว ยังมีระยะห่างของผู้บรรเลงจนถึงตัวซิมและวิธีการเลือกไม้ซิมให้เหมาะสมกับผู้บรรเลงเป็นอีกปัจจัยที่ช่วยให้ผู้บรรเลงสามารถบรรเลงกรอได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1. ระยะห่างของผู้บรรเลงจนถึงตัวซิม ควรจะห่างประมาณ 1 ฝ่ามือของผู้บรรเลง เพราะถ้านั่งใกล้ซิมมากเกินไป ทำให้กรอเสียงต่ำได้ยาก และถ้าวางนั่งไกลมากเกินไปจะกรอเสียงสูงได้ยาก

ภาพ 11

ระยะห่างของผู้บรรเลงที่ใกล้ชิดมากเกินไป

ภาพ 12

ระยะห่างของผู้บรรเลงที่อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับซิม

ภาพ 13

ระยะห่างของผู้บรรเลงที่ใกล้ชิดมากเกินไป

ภาพ 14

ระยะห่างของผู้บรรเลงที่อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับซิม

การสัมภาษณ์คุณสัมพันธ์ ทรงสุวรรณกิจ ไม้ซิมนั้นทำจากไม้ไผ่ ที่มีลักษณะเนื้อไม้ที่อ่อนตัวได้ และมีน้ำหนักเบา เมื่อช่างนำมาตัดและเหลาได้ความยาวที่ถูกต้องพอดีกับซิมแล้ว ความยาวที่เหมาะสมกับซิมทุกประเภท คือ 13 นิ้ว มีความหนาของไม้ซิมที่ 2-5 มิลลิเมตร ส่วนตรงหัวไม้ซิมนั้นทำจากยาง คุณภาพของเสียงที่ออกมาจะนุ่มนวล หรือแข็งกระด้างก็เป็นผลจากชนิดของยางทั้งสิ้น หลังการเหลาไม้ซิมแล้ว ต้องใช้กระดาษทรายขัดตรงคอไม้ถึงตรงกลางไม้เพื่อให้เกิดความบางที่ตรงกลางระหว่างหัวไม้ กับ ปลายไม้ ความบางนี้ส่งผลต่อการทำให้ไม้ซิมมีแรงสะท้อนตัวกลับเมื่อตีซิม และมีผลต่อการกรอซิมเป็นอย่างมาก ซึ่งความบางมี 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ความบาง 0.7-0.8 มิลลิเมตร เป็นความบางที่ทำให้การสะท้อนตัวกลับของไม้สูงมาก หรือเรียกว่า ไม้ขิมอ่อนมากเกินไป เหมาะสำหรับผู้บรรเลงที่เริ่มกรอ

ภาพ 15

ความยืดหยุ่นของไม้แบบอ่อน เมื่อนำไม้แบบอ่อนทั้งสองข้างที่เป็นคู่เดียวกันมาวางให้ยื่นออกจากโต๊ะ 18.5 เซนติเมตร เท่ากัน ทั้งสองข้าง

ภาพ 16

การทดสอบโดยเมื่อออกใช้แรงถ่วงโดยใช้เหรียญบาท จำนวน 5 เหรียญ กดลงที่ไม้

ภาพ 17

ไม้มีความยืดหยุ่นลงมาจากระดับปกติ 6 เซนติเมตร

2. ความบาง 1-1.2 มิลลิเมตร ความบางที่ทำให้การสะท้อนตัวกลับของไม้อยู่ในระดับที่ดี เหมาะสำหรับผู้บรรเลงที่สามารถกรอได้ดี

ภาพ 18

ความยืดหยุ่นของไม้แบบเหมาะสม เมื่อนำไม้แบบเหมาะสมทั้งสองข้างที่เป็นคู่เดียวกันมาวางให้ยื่นออกจากโต๊ะ 18.5 เซนติเมตร เท่ากันทั้งสองข้าง

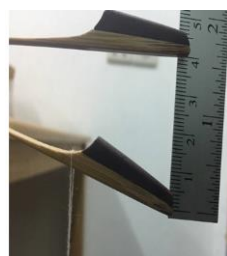
ภาพ 19

การทดสอบโดยเมื่อออกใช้แรงถ่วงโดยใช้เหรียญบาท จำนวน 5 เหรียญ กดลงที่ไม้

ภาพ 20

ไม้มีความยืดหยุ่นลงมาจากระดับปกติ 4.5 เซนติเมตร

3. ความบางมากกว่า 1.2 มิลลิเมตร เป็นความบางที่ทำให้การสะท้อนตัวกลับของไม้สั้น หรือไม้ซึม แข็งมาก เหมาะสำหรับผู้บรรเลงที่สามารถร่อได้ดีมาก

ดังนั้น การจะเลือกไม้ซึมนั้นนอกจากดูที่ความสวยงาม และความชอบรูปแบบต่าง ๆ แล้ว สิ่งที่สำคัญที่สุดในการเลือกไม้ คือ การสังเกตจุดที่ไม้ซึมนั้นเริ่มมีการสะท้อนตัวกลับ โดยส่วนมากจะอยู่ที่ช่วงกลางของไม้ซึมนั้น

อภิปรายผล

ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการกรอซึมนั้น มี 2 ปัจจัยใหญ่ ๆ ได้แก่ ปัจจัยภายในที่เกิดจากศักยภาพของผู้บรรเลงและปัจจัยภายนอก ซึ่งปัจจัยภายใน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านความสามารถการควบคุมมือ 3 ประการ ได้แก่ การควบคุมน้ำหนักและจังหวะในการสลับมือทั้งสองให้สม่ำเสมอ คงที่เท่ากัน ความสามารถในการควบคุมข้อมือ นิ้วและแขน การควบคุมระดับความสูงของมือจากพื้น ส่วนด้านความสามารถการควบคุมไม้ของผู้บรรเลงซึมนั้น 4 ประการ ได้แก่ ตำแหน่งการลงไม้บนสายซึมนั้น การลงไม้ซึมนั้นให้อยู่ตำแหน่งเดียวกัน

อย่างคงที่และสม่ำเสมอ การควบคุมการลงไม้ซิมให้สัมผัสสายซิมทั้ง 3 เส้นพร้อม ๆ กันทั้งสองมือ ระดับความสูงของการสะท้อนไม้ซิมจากสายซิม 2) ปัจจัยภายนอก มี 2 ประการ คือ ระยะของผู้บรรเลงที่ห่างจากซิม และการเลือกไม้ซิมให้เหมาะกับศักยภาพของผู้บรรเลง

การสำรวจปัจจัยภายใน 7 ประการ มีประการที่มีความสำคัญต่อทักษะการกรอมากที่สุด คือ น้ำหนักมือซ้ายและมือขวาของผู้บรรเลงต้องเท่ากัน จะทำให้คุณภาพเสียงที่ออกมานั้นเท่ากัน นอกจากนี้ สิ่งที่สำคัญอีกประการ คือ จังหวะการสลับกันของมือขวาและมือซ้ายที่เท่ากัน หรือ ช่องไฟเท่ากัน เนื่องจากดนตรีประกอบไปด้วยเสียงสูงต่ำและจังหวะ หากองค์ประกอบทั้งสองนี้ไม่มีคุณภาพ ก็จะทำให้ดนตรีออกมาไม่มีประสิทธิภาพด้วย ดังนั้นสองปัจจัยที่กล่าวมา คือ เรื่องน้ำหนักของมือที่เท่ากันทั้งสองข้างและจังหวะที่มีช่องไฟสม่ำเสมอเท่ากัน เป็นสิ่งที่ครูต้องเอาใจใส่ คอยสอนและชี้แนะ บอกแนวทางการฝึกฝนจนผู้บรรเลงสามารถทำได้ดี จะทำให้มีประสิทธิภาพการกรอมากขึ้น และควรฝึกตั้งแต่พื้นฐานให้ดีตั้งแต่เริ่มต้นเรียน นอกจากนี้ เรื่องการเลือกใช้นิ้วนั้น สำหรับผู้ที่เริ่มเรียนจะยังไม่สามารถใช้ข้อมือและนิ้วได้ดี จึงควรเลือกไม้ให้มีการสะท้อนกลับที่มาก และหัวไม้ควรมีน้ำหนักมากขึ้นกว่าปกติเล็กน้อย เพื่อช่วยให้เสียงที่ออกมามีความคมชัดมากยิ่งขึ้น แต่เมื่อผู้เรียนเริ่มกรอได้แล้ว ควรจะต้องเปลี่ยนไม้ซิมให้มีความแข็งมากขึ้นเล็กน้อย เพราะหากไม้อ่อนมากเกินไป จะทำให้ควบคุมไม่ได้ยากและน้ำหนักของหัวไม้ก็ไม่ควรมากเกินไป เพราะจะทำให้ควบคุมเสียงให้ดังหรือเบาได้ยาก เปรียบเสมือนใช้ค้อนหนักทุบพื้น อย่างไรก็ตามเสียงที่ออกมาจะได้แต่เสียงดังเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เป็นเพียงหลักการต่าง ๆ หากผู้เรียนยังไม่สามารถทำได้ ในการเรียนการสอนนั้นมือของผู้เรียนจะปรับตัวเข้าหาวิธีการกรอด้วยตัวของผู้เรียนเอง ทั้งหมดนี้ขึ้นกับทักษะและการซ้อมของผู้เรียนด้วย ครูต้องคอยชี้แนะสิ่งที่ถูกต้องอยู่เสมอ และผู้เรียนต้องยอมรับ เปิดใจซ้อมอย่างถูกวิธี มีสติ และระมัดระวังในการฝึกซ้อมให้มากที่สุดจึงจะสามารถทำให้มีทักษะการกรอที่ดีและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

การสำรวจปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการกรอนี้ เพื่อให้ครูหรือผู้บรรเลงซิมที่มีปัญหาเกี่ยวกับทักษะการกรอซิม ที่ไม่ทราบวิธีการพัฒนาทักษะการกรอต้องปฏิบัติอย่างไร วิจัยในครั้งนี้ช่วยให้มีแนวทางในการสังเกตปัญหาการกรอได้ดีขึ้น นำไปสู่วิธีการซ้อมที่ถูกต้อง คือ การแก้ไขในสิ่งที่ผิดอย่างระมัดระวัง และมีสติ จึงทำให้พัฒนาทักษะการกรอได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาความถี่ในการกรอที่เหมาะสมกับผู้ฝึกบรรเลงกรอขั้นต้น และควรศึกษาเทคนิคที่ช่วยพัฒนาทักษะการกรอ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- โครงการส่งเสริมดนตรีไทย. (2538). *เกณฑ์มาตรฐานสาขาวิชาและวิชาชีพดนตรีไทย*. ปรกาศพรัก.
- ชนก สาคริก. (2551). *ครบเครื่องเรื่องซิม*. มูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง).
- ชนก สาคริก. (2544). *เคล็ดลับในการฝึกเรียนดนตรีไทย*. <https://www.facebook.com/pages/category/Tutor-Teacher/ห้องสมุดครูตึก-765780593452773/>
- ชยุติ วสวานนท์. (2530). *วิธีฝึกหัดตีซิมเบื้องต้น*. สำนักงานการประถมศึกษา.
- ธรรมณ จงรัมย์. (2547). *หัดตีซิม*. เอ็มไอเอส ซอฟท์เทค.
- นิพนธ์ ธนรักษ์ และ กัลยาณี ดวงฉวี. (2545). *เรียนรู้จักซิมด้วยตนเอง*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภิชาต เลณะสวัสดิ์. (2548). *อักขรธาตุรียางค์ทางซิม*. โอเดียนสโตร์.
- รุจภา กลิ่นดี. (2556). กระบวนการถ่ายทอดซิม “รู้จักฟังเสียง 5 ประการ” ของมูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง). *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 5(2), 62-80.

ภาษาอังกฤษ

- Carroll, J. B. (1974). *Learning theory for the classroom teacher* In G. A. Jarvis (Ed.), *The challenge of communication*. National Textbook.